

Colectivul editorial:

Arhimandrit Simeon Stana
Prof. dr. Irina Paulescu
Mircea Laza

Colectivul de redacție:

Mariana Bortiş, Emilia Ciuclea, Roxana Gruîtoiu, Andrei Halmaghi, Angela Ion, Irina Paulescu, Ionuţ Salonariu, Simona Salonariu.

Consilier editorial:

Eugen Georgescu

Tehnoredactare: Mihaela Gruber

Corectură: Conf. univ. dr. Claudiu T. Arieşan

Iubirea care ne zideşte - 10 cuvinte către ucenici, vol. 1, reprezintă prima carte de cateheze duminicale susţinute de părintele Ieromonah Varlaam Almăjanu la Mănăstirea Partoş, cateheze înregistrate în perioada 2014-2020.

©Mănăstirea Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoş,
Loc. Partoş, Nr. 115, 307014, Jud. Timiş
Tel. +40256417491
email: contact@partos.ro
www.partos.ro

IEROMONAH
VARLAAM ALMĂJANU

IUBIREA

CARE NE ZIDEŞTE

10 CUVINTE CĂTRE UCENICI

VOL. I

Apare cu binecuvântarea

ÎPS Ioan

Arhiepiscopul Timişoarei
şi Mitropolitul Banatului

Editura Eurostampa

Timişoara, 2021

CUPRINS

Cuvânt înainte

VARLAAM SAU FRATELE CEL CARE A FUGIT DIN LUME.....	5
--	---

Prefață

FILE DE EPOPEE.....	11
DESPRE CUNOAȘTEREA LUI DUMNEZEU PRECUM ESTE.....	17
DESPRE BĂTRĂNEȚE ȘI SENECTUTE.....	33
DESPRE EDUCAȚIA COPIILOR.....	55
DESPRE DIALOG.....	73
DESPRE CARACTER.....	89
DESPRE SLUJIREA APROAPELUI.....	101
DESPRE SMERENIE.....	123
DESPRE IERTARE – O PRIVIRE SINCERĂ DIN INTERIOR.....	141
DESPRE MINCIUNĂ.....	165
SĂ ȚINEM VIE SPERANȚA.....	189

DESPRE CUNOAȘTEREA LUI DUMNEZEU PRECUM ESTE

Vreau să adaug doar un mic gând de completare, cu privire la cuvântul din duminica aceasta, și anume că e foarte important pentru a fi recunoscători, pentru a fi mulțumitori, e foarte important să nu uităm. Eu am mai vorbit despre lucrurile acestea, de aceea nu insist, doar mă limitez a menționa în treacăt acest aspect, care însă e foarte important. Nu avem voie să uităm! Dacă nu uiți, îți vei aminti și vei ști să mulțumești, vei ști să fii recunoscător, nu vei pierde din vedere darurile minunate pe care Dumnezeu le-a așezat în viața ta. Și poporul ales și noi, fiecare dintre noi în parte, trebuie să facem acest exercițiu al amintirii, să ne amintim, să ne

amintim de Dumnezeu, să ne amintim de binefacerile pe care El le-a împlinit în viața noastră, să ne amintim în fiecare Liturghie de tot ceea ce s-a săvârșit pentru mântuirea noastră, și toate lucrurile acestea. Tot ceea ce e important în viața noastră să căutăm să ne amintim în fiecare zi. În fiecare zi rugându-ne, să ne amintim de lucrurile acestea mari și să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru ele și să fim recunoscători, nu atât prin cuvinte, cât prin conduita vieții noastre din ziua respectivă. De aceea, pe lângă neuitare, e foarte importantă și trezvia și atenția și luarea-aminte în fiecare zi, ca nu cumva luându-ne cu alte gânduri, cu alte preocupări, să uităm să-L binecuvântăm pe Dumnezeu pentru toate, să uităm să-I mulțumim, să uităm să ne bucurăm pentru toate.

În ziua de astăzi, în după-amiaza aceasta, vreau să vă pun la suflet foarte puține cuvinte despre Dumnezeul nostru așa cum este, așa cum este El. Suntem recunoscători nu doar dacă ne cunoaștem pe noi înșine așa cum suntem, nu doar dacă ne observăm cu realism și cu obiectivitate, nu doar dacă împlinim lucrarea aceea pe care o presupune mulțumirea, ci și dacă Îl cunoaștem pe Dumnezeu așa cum este El. Dacă avem o experiență autentică, o experiență veritabilă a lui Dumnezeu, dacă avem o întâlnire adevărată cu Dumnezeu, nu mai putem să-L uităm pe

Dumnezeu. Nu poți să uiți pe cineva pe care-l iubești, nu poți să-l uiți! Persoana pe care o iubești e mereu în gândurile tale, mereu în inima ta, în preocupările tale, gândul la ea și comuniunea cu ea transcende toate activitățile și toate lucrările pe care le faci în fiecare zi, ea este o prezență continuă în lăuntrul tău. Dacă iubim cu adevărat pe Dumnezeu, dacă ne străduim, ne ostenim să iubim cu adevărat oamenii de lângă noi, atunci nu putem să-i uităm și neuitându-i ne amintim de ei și mulțumim lui Dumnezeu pentru ei, mulțumim lui Dumnezeu pentru El că este așa cum este. E foarte important să-i cunoaștem pe oameni ca să-i putem iubi, e foarte important să-L cunoaștem pe Dumnezeu pentru a-L putea iubi. E important să-L cunoaștem pe El așa cum este – asupra acestui aspect eu am insistat de multe ori, ori de câte ori am avut ocazia și o fac și astăzi – e atât de important să-L cunoaștem pe Dumnezeu așa cum este El, nu așa cum ni-L imaginăm noi stând în afara experienței Lui, nu așa cum ni se pare nouă că este El din povestirile unora sau ale altora, ci să facem noi înșine, ghidați de cuvântul Scripturii și de cuvintele Sfinților Părinți, prin osteneală personală urmărită de duhovnicul nostru, experiența adevărată a cunoașterii lui Dumnezeu. Mergând pe această cale, a cunoașterii în adevăr a

lui Dumnezeu, să știți că reușim să ne apropiem de El, reușim să stabilim acea legătură personală, acea comuniune personală despre care vorbesc adesea, acea prietenie cu El în virtutea căreia noi să le împlinim pe toate. Ea e centrul vieții duhovnicești – prietenia cu Hristos, nu toate celelalte rânduieli, toate celelalte reguli, nici măcar lupta duhovnicească pentru sfințirea noastră nu e un scop în sine. Toate sunt căi, sunt mijloace, prin care noi ne străduim să ajungem la acea comuniune, la acea prietenie, la acea legătură indestructibilă de iubire cu Hristos în inima noastră. Și atunci avem cunoașterea Lui adevărată, dacă ținem cont de toate lucrurile acestea. Îl descoperim pe El așa cum este El, în adevăr, nu după mintea noastră.

Prietenia cu Hristos este o experiență de negrăit a minții odihnită în inimă, e o cunoaștere adevărată, este o cunoaștere pe care o revelează, o produce, o manifestă Duhul lui Dumnezeu în inimă, în inima noastră. Îl cunoaștem pe El așa cum este – un Dumnezeu plin de iubire, îl cunoaștem așa cum este – un Dumnezeu incredibil de aplecat, de neimaginat de aplecat asupra noastră, asupra căutărilor, a interogărilor noastre, a frământărilor noastre, asupra vieții noastre, a universului nostru interior așa cum este el. Un Dumnezeu care din iubire și-a trimis Fiul în

lume, un Dumnezeu care S-a apropiat atât de mult de noi încât a oferit Acestuia spre întrupare însăși carnea noastră. Acest Dumnezeu întrupat a învățat să trăiască în această lume, a învățat să meargă, s-a împiedicat și a căzut, a plâns după laptele mamei, s-a ascuns adesea de teamă în brațele mamei sale, a muncit mai târziu din greu pentru a-și întreține casa, a dus apoi în propovăduirea Sa vestea cea bună în toate localitățile, a fost înconjurat de oameni, care fie L-au urât, fie că L-au iubit. I-au curs acestui Dumnezeu întrupat sudori de sânge noaptea, a fost scuipat, a fost bătut cu biciul, a fost acest Dumnezeu atât de aplecat asupra noastră și implicat în viața noastră, a fost ținut pe o cruce și a murit mijlocind iertarea și viața pentru fiecare om și pentru întreaga omenire.

Pentru El nimic nu a fost prea mult atunci când a fost vorba de mântuirea noastră, când a fost vorba de restaurarea noastră, de recrearea noastră. El este Cel care ne înțelege mereu, Cel care ne caută, Cel care ne așteaptă, Cel care este mereu prezent. El este Cel care ne ascultă, Cel care ne îmbrățișează, Cel care ne oferă prietenia Sa, Cel care ne oferă prea-plinul vieții Sale dumnezeiești, care este îndelung-răbdător, incredibil de iubitor și extraordinar de bun. El este Cel mai de nădejde și toată osteneala și asceza și alergarea noastră trebuie să conducă la această descoperire a

lui Dumnezeu așa cum este, nu un Dumnezeu care pedepsește, care sancționează, ci un Dumnezeu bun, un „El” iubitor care e mereu aproape de noi, mereu de partea noastră, care ne susține mereu în fiecare clipă și nu ne părăsește chiar când poate toți cei din jurul nostru deja au făcut-o.

La polul opus experienței lui Dumnezeu așa cum este, este experiența creștinului legalist, a dumnezeului creștinului legalist. Acest creștin legalist își întemeiază relația cu Dumnezeu pe legi, pe canoane; clar, canoanele toate au un rol foarte important și toate rânduielile sunt extrem de importante pentru că bine chivernisesc viața noastră – jaloane care ne orientează și ne conduc – dar nu ele sunt totul și nu ele dictează felul și conținutul relației noastre cu Dumnezeu. Dumnezeu creștinului legalist este de multe ori imprevizibil, este un dumnezeu schimbător, este capabil să nutrească tot felul de judecăți, e un dumnezeu dur, de multe ori implacabil, omnipotent, adesea aplecat grabnic spre sancționare și nu spre iubire și când Îl privim în forma aceasta, din nefericire, în care Îl văd foarte mulți creștini, când Îl vedem așa pe Dumnezeu, ne simțim obligați cumva să apelăm la un fel de „magie” pentru a-L liniști. Toată nevoița noastră, toată închinarea noastră de duminică, toată osteneala noastră cotidiană devin cumva, fără ca poate noi să conștientizăm și să

ne dăm seama de acest lucru, o poliță superstițioasă de asigurare cumva împotriva capriciilor unui astfel de dumnezeu.

Acest dumnezeu se așteaptă cumva ca oamenii să fie perfecți, să-și controleze în permanență sentimentele și -gândurile și, când oamenii Îl privesc așa pe Dumnezeu, ei eșuează. Ei se așteaptă mereu să fie pedepsiți, iar relația cu dumnezeul acesta nu va fi altceva decât o relație slugarnică, o relație temătoare, o relație fără libertate, o relație rigidă, rece, lipsită complet de experiența iubirii celei adevărate. Cei care Îl văd așa pe Dumnezeu, mai mereu au în ei conștiința aceasta a lucrării continue a răului, se simt mereu predispuși la lucrarea răului, au mereu conștiința înrâuririi acestuia în viața lor și caută eliberare în tot felul de practici, considerând că prin acestea sunt în bună rânduială. Sunt atâția oameni care, nu vă dați seama, înțelegându-L așa pe Dumnezeu pierd experiența Dumnezeului adevărat și atunci intră în zona aceasta de superstiție a credinței. Sunt atâția oameni care aleargă, cum să spun, au deja o „demono-manie”, o obsesie a prezenței răului și a diavolului în viața lor. Diavolul este o prezență de netăgăduit, este un contrar al mântuirii noastre. El, cum zice Sfântul Apostol Petru: „umblă răcnind ca un leu și căutând pe cine să înghită”, dar de la conștientizarea

acestui fapt, de la conștientizarea curselor pe care diavolul le întinde pentru a ne prinde și întărirea noastră în Hristos pentru a trece peste ele, și până la a avea o amintire obsesivă a diavolului și a curselor lui în mintea noastră, este o diferență. Sunt oameni care continuu nu fac altceva decât să caute slujbe speciale, să caute tot felul de practici, tot felul de proceduri, tot felul de dezlegări, care să-i elibereze de astfel de înrâuriri, neconștientizând un fapt extraordinar de important – că relația personală cu Mântuitorul Hristos eliberează de orice rău. Însuși faptul că petreci cu El în inima ta, însuși faptul că ai o comuniune de iubire cu El în inima ta, că petreci nemijlocit în El și în virtutea acestei petreceri toate ale Lui sunt ale tale și ale tale sunt ale Lui, te eliberezi de la sine de orice rău și de orice înrâurire a răului.

Pentru creștinul care trăiește responsabil, accentul mereu va cădea pe Hristos, Hristos va fi centrul. Ascuns în Hristos, creștinul știe să se apere și să se izbăvească de cursele celui viclean. Evident, sunt multe slăbiciuni omenești, omul nu tot timpul e atât de statornic în Hristos încât să nu fie vulnerabil la ispitele diavolului și atunci sunt rânduiești și rugăciuni speciale pe care Biserica le împlinește pentru a ajuta și a mijloci binele în viața omului încercat. Dar de la

acest fapt și până la a face o obsesie pentru anumite rânduiești și rugăciuni și dezlegări este o diferență foarte, foarte mare. Îmi amintesc râvna cu care, la început, foarte mulți veneau să îmi ceară dezlegări, să îmi ceară slujbele Sfântului Vasile cel Mare fără să știe ce înseamnă rugăciunile Sfântului Vasile cel Mare. „Ești demonizat, ești demonizată?”, i-am întrebat, „de soliciți asemenea rânduială? Lasă-te la îndemâna duhovnicului, lasă-te la îndemâna părintelui tău de suflet pentru a te tămădui și pentru a ști ce-ți este ție de folos într-o situație sau alta”.

Există de multe ori o neașezare și o necunoaștere a lucrurilor, creștini care umblă dintr-o parte în alta, care aleargă dintr-o biserică în alta, de la un duhovnic la altul, se mai intersectează și cu o vrăjitoare, și cu unul care are daruri extraordinare – știu eu prin ce energii să echilibreze lucrurile în viața oamenilor – există tot felul de căutări care arată o neașezare duhovnicească a respectivului creștin și o neorânduială care există în viața lui interioară. Frica asta continuă trădează și o neîncredere în Hristos, o necunoaștere a lui Hristos și o incapacitate de a trăi legătura personală cu Hristos. Câtă vreme ești în Hristos și ești împreună cu Hristos, și lucrurile acestea sunt adevărate de către părintele tău duhovnicesc, deci nu este doar o părere a ta, atunci

nu ai de ce să te temi, înveți doar să te păzești, înveți doar să te ascunzi în Hristos și prin Hristos și cu El și împreună cu El să biruiști orice ispită a diavolului și să te edifice pe tine duhovnicește, să crești în idealul acesta al sfințirii tale, al unirii tale cu Hristos în iubire.

Vreau mereu să faceți această experiență a cunoașterii adevărate a lui Hristos. Doar o astfel de cunoaștere adevărată ne eliberează de orice rău, doar o astfel de cunoaștere adevărată ne revelează sensul adevăratei libertăți și creează premisele pentru adevărata experiență duhovnicească. Încrederea într-un Dumnezeu care iubește temeinic omul și cu credincioșie, cu fidelitate, va forma ucenici adevărați, va forma ucenici liberi: „adevărul vă va face liberi și ucenici încrezători”. Un Dumnezeu iubitor cultivă mereu ucenici iubitori. Conștiința faptului că ai fost înțeles, că ai fost ascultat, că ai fost iertat, că ai fost asumat, că ai fost iubit și că ești iubit, schimbă viața mereu din temelii și ne dictează comportamentul nostru înnoit, ca expresie a nașterii din nou care s-a produs în viața noastră și experiența noastră duhovnicească din momentul acela înainte are cu adevărat un fundament, El e implicat în viața mea, El este Cel pe care L-am dorit, Cel pe care L-am căutat, El este Cel pe care L-am întâlnit, El este rostul, este sensul,

este totul meu, este bucuria mea, este plinătatea mea. Și atunci, dacă El este „totul” meu, nu mai este nimic care să fie altceva în afară de El în viața mea.

Aceasta este totul – Hristos descoperit în adâncul ființei noastre și întâlnirea noastră care se produce împreună cu El. Restul nu înseamnă decât trezvie, decât pază, decât atenție, dar nu umblare în alte locuri, acolo unde nu este El și nu căutarea unor alte experiențe, împlinirea unor anumite practici pe care nu le-ar împlini Hristos și care nu te ajută să te zidești în Hristos. Vreau să fim oameni ai nevoinței! Voi știți cu câtă ardoare recomand mereu și osteneala și canonul și nevoința și rugăciunea cu tot ceea ce această asceză a noastră înseamnă, dar nu vreau să vă văd închiși în asceza aceasta, robi ai unor nevoințe și ai unor osteneli. Vreau să aveți conștiința că asceza voastră și nevoința voastră transcende acel exercițiu de nevoință și scopul ei, vreau să văd că îl postulați dincolo de această asceză. În orice luptă, vreau să vă văd că sunteți cu ținta dincolo de luptă. Nu lupta în sine este un scop, lupta în sine este un mijloc pentru a ajunge la acel scop și acel scop este găsirea lui Hristos, întâlnirea cu El, prietenia cu El, comuniunea cu El în inimă și zidirea noastră îndreptată până la desăvârșita unire cu El în iubire.

Nici măcar lupta împotriva păcatelor și a patimilor